28.11.2018

Asiantuntijalausunto Helsingin kaupungilta eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta pyytää Helsingin kaupungin asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Helsingin kaupunginjohtaja päätti antaa liikenne- ja viestintäministeriölle lausunnon hallituksen esityksestä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 24.5.2017.

Liikennepalvelulaki toteutetaan kolmessa vaiheessa sen sisällöllisen laaja-alaisuuden takia. Liikennepalvelulain toisessa vaiheessa, johon tämä asiantuntijalausunto liittyy, uudistetaan laajemmin liikennealan ammattipätevyys- ja kuljettajankoulutussääntelyä. Uusia opetustapoja mahdollistetaan edelleen. Kansainvälisen sääntelyn täytäntöönpanon yhteydessä määriteltyä kansallista lisäsääntelyä tarkastellaan kriittisesti. Toisessa vaiheessa myös yhtenäistetään sekä tarpeellisilta osin luodaan uutta sääntelyä liikennepalvelujen tiedon käytöstä ja luovuttamisesta sekä rekistereistä. Näitä kysymyksiä käsitellään osin jo ensimmäisessä vaiheessa. Myös liikennealan virastojen tehtäviä ja toimintavaltuuksia koskevia säännöksiä kootaan tarpeellisilta osin yhteen.

Kaupunkistrategiassaan vuosille 2017 - 2021 Helsingin tavoitteena on olla maailman toimivin kaupunki. Tavoitteeseen pyritään useilla keinoilla, kuten esimerkiksi digitalisaatiota hyödyntämällä, kaupunkirakennetta tiivistämällä, suunnittelemalla liikenneinvestoinnit ja maankäyttö aiempaa tiiviimmin yhdessä, kasvattamalla kestävien liikennemuotojen kulkutapaosuutta sekä toimimalla älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijänä, testialustana uusien älykkään liikkumisen palveluiden (mm. Mobility as a Service) kaupallistamiseksi ja tulevaisuuden teknologioiden edistämiseksi. Helsinki vahvistaa kansainvälistä toimintaansa kärkinään erityisesti digitalisaatio ja ilmastonmuutos.

Helsingin uusi yleiskaava viitoittaa kaupungin kasvua tulevaisuudessa. Yleiskaavan yhtenä tavoitteena on, että kestävistä liikkumismuodoista eli kävelystä, pyöräilystä ja joukkoliikenteestä tulee aidosti kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautolle. Yleiskaavan joukkoliikenneratkaisu perustuu verkostomaiseen rakenteeseen, jossa uusilla säteittäisillä ja poikittaisilla pikaraitiolinjoilla on merkittävä rooli. Tavoitteena on varmistaa hyvä joukkoliikenteen palvelutaso koko Helsingin alueella. Kaupunkirakenteen tulee olla sellainen, että arjen palvelut saadaan läheltä. Siinä tiiviillä kaupunkirakenteella ja kestävillä liikkumismuodoilla on tärkeä rooli.

Hallituksen esitys liikennepalvelulain toisesta vaiheesta mahdollistaa saumattomat matkaketjut kaikkien kulkutapojen välillä, joka on myös Helsingin kaupungin tavoite. Tavoitetilanteessa uudet palvelut ja teknologiat lisäävät kulkutapavaihtoehtoja sekä vähentävät tarvetta autoilulle ja auton omistamiselle. Liikenteen resurssit tulevat nykyistä tehokkaampaan käyttöön, jolloin esimerkiksi ajoneuvojen ja pysäköintipaikkojen tarve vähentyy. Liikenteen päästöt vähenevät ja eri kulkutapojen käyttöaste kasvaa. Liikennejärjestelmän tasa-arvoisuus lisääntyy, sillä autottomien ihmisten liikkumisvaihtoehdot lisääntyvät. Lisäksi liikenneturvallisuus parantuu.

Uusien palveluiden ja teknologioiden yleistyminen voi kuitenkin johtaa kehitykseen, joka ei vastaa Helsingin kaupungin tavoitteita. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa autoilun kulkutapaosuus kasvaa kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen verrattuna. Erityisen suureksi riski muodostuu skenaariossa, jossa yksityiset liikennepalveluoperaattorit (MaaS-operaattorit) toimivat kaupungissa markkinaehtoisesti ilman kytkentää Helsingin ja HSL:n strategisiin tavoitteisiin, jotka liittyvät maankäyttöön ja liikenteeseen.

Helsingin kannalta on tärkeää, että Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) rooli pääkaupunkiseudun ja sen kehyskuntien joukkoliikennejärjestelmästä vastaavana toimijana säilytetään, jotta myös uusien liikennemarkkinoiden kehittymisessä noudatetaan seudulle hyväksyttyjä liikennepoliittisia tavoitteita.